II

(Niet-wetgevingshandelingen)

VERORDENINGEN

GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2021/1530 VAN DE COMMISSIE

van 12 juli 2021

tot aanvulling van Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad ([1]), en met name artikel 4, lid 7,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) In bijlage II bij Verordening (EU) 2021/947 worden de samenwerkingsgebieden voor geografische programma's vastgesteld.

(2) De geografische programma's moeten verder worden ontwikkeld door middel van aanvullende bepalingen bij Verordening (EU) 2021/947.

(3) Op basis van de samenwerkingsgebieden als vermeld in bijlage II bij Verordening (EU) 2021/947 moeten specifieke doelstellingen en prioritaire samenwerkingsgebieden worden vastgesteld voor het zuidelijke nabuurschap, het oostelijke nabuurschap, West-Afrika, Oost- en Centraal-Afrika, zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan, het Midden-Oosten, Centraal-Azië, Zuid-Azië, Noord- en Zuidoost-Azië, de Stille Oceaan, Noord-, Midden- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied.

(4) Op basis van de programmeringsbeginselen voor geografische programma's als beschreven in artikel 13 van Verordening (EU) 2021/947 moeten indicatieve financiële toewijzingen worden vastgesteld voor de subregio's West-Afrika, Oost- en Centraal-Afrika, zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan. Er moeten thematische doelstellingen worden vastgesteld voor de geografische regio's als vermeld in Verordening (EU) 2021/947,

([1]) PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1.

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

De specifieke doelstellingen en prioritaire samenwerkingsgebieden op basis van de samenwerkingsgebieden als vermeld in bijlage II bij Verordening (EU) 2021/947 voor het zuidelijke nabuurschap, het oostelijke nabuurschap, West-Afrika, Oost- en Centraal-Afrika, zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan, het Midden-Oosten, Centraal-Azië, Zuid-Azië, Noord- en Zuidoost-Azië, de Stille Oceaan, Noord-, Midden- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied, zijn opgenomen in de bijlage bij deze verordening.

Artikel 2

De bedragen van de indicatieve financiële toewijzingen voor de subregio's West-Afrika, Oost- en Centraal-Afrika, zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan zijn:

a) voor West-Afrika: 11 672 000 000 EUR;

b) voor Oost- en Centraal-Afrika: 11 381 000 000 EUR;

c) voor zuidelijk Afrika en de Indische Oceaan: 6 128 000 000 EUR.

Artikel 3

De thematische doelstellingen voor de geografische programma's luiden als volgt:

a) ten minste 15 % voor mensenrechten, democratie en goed bestuur;

b) ten minste 45 % voor inclusieve en duurzame groei ten behoeve van menselijke ontwikkeling.

Artikel 4

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 12 juli 2021.

Voor de Commissie
De voorzitter
Ursula VON DER LEYEN

BIJLAGE

De specifieke doelstellingen en prioritaire samenwerkingsgebieden per subregio, op basis van de samenwerkingsgebieden in bijlage II bij Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad, zijn de volgende:

I. ZUIDELIJK NABUURSCHAP

(1) **Ondersteunen van menselijke ontwikkeling, goed bestuur en de rechtsstaat, en gendergelijkheid**

(a) Bevorderen en beschermen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden; bevorderen van de gelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen, democratie, de rechtsstaat, goed bestuur, justitiële hervormingen en de bestrijding van corruptie;

(b) versterken van de overheidsinstellingen en bestuurssystemen; verbeteren van de transparantie en verantwoordingsplicht; ondersteunen van sociale cohesie; bevorderen van de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en bevorderen van de ruimte voor civiele en niet-overheidsactoren en onafhankelijke media; ondersteunen van de strijd tegen desinformatie;

(c) verbeteren van de toegang tot en de kwaliteit van het onderwijs; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden; versterken van de positie van jongeren; versterken van de gezondheidszorgstelsels;

(d) ondersteunen van een transparant en doeltreffend beheer van de overheidsfinanciën, mobiliseren van binnenlandse ontvangsten en goed economisch bestuur.

(2) **Versterken van de veerkracht, opbouwen van de welvaart en benutten van de digitale transformatie**

(a) Ondersteunen van ondernemerschap en van de ontwikkeling van de particuliere sector; verbeteren van de toegang tot financiering en de digitalisering van het bedrijfsleven; bevorderen van waardig werk;

(b) ondersteunen van handel en investeringen, duurzame waardeketens, connectiviteit, economische integratie en diversificatie;

(c) ondersteunen van de ontwikkeling van moderne en billijke stelsels voor gezondheidszorg en sociale bescherming en bevorderen van waardig werk; ondersteunen van de weerbaarheid van de bevolking door de ontwikkeling van toegankelijke overheidsdiensten;

(d) ondersteunen van de ontwikkeling en operationalisering van infrastructuur om toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit te waarborgen, alsook van de ontwikkeling van moderne systemen voor gegevensbeheer en -bescherming; ondersteunen van beter digitaal bestuur, de ontwikkeling van e-diensten en interoperabiliteitskaders en -platforms.

(3) **Ondersteunen van een groene transitie, versterken van de klimaatveerkracht, energietransitie en -zekerheid, en beschermen van het milieu**

(a) Verbeteren van de capaciteit voor aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering; klimaatbestendige investeringen en een duurzaam financieringsbeleid helpen bevorderen om over te schakelen op groene groei;

(b) ondersteunen van de overgang naar emissiearme, hulpbronnenefficiënte en circulaire economische modellen en bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens; ontwikkelen en versterken van een duurzame groene en blauwe economie; stimuleren van de energietransitie en bevorderen van de energiezekerheid;

(c) bevorderen van een efficiënt gebruik van hulpbronnen, de bestrijding van verontreiniging, behoud en herstel van biodiversiteit en de overgang naar duurzame voedselsystemen, alsook bevorderen van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid.

(4) **Samenwerking op het gebied van vrede en veiligheid**

(a) Ondersteunen en bevorderen van inspanningen op het gebied van vrede, conflictpreventie en verzoening;

(b) intensiveren van de samenwerking inzake terrorismebestrijding, terrorismefinanciering en de bestrijding van witwaspraktijken, preventie, de bestrijding van radicalisering en gewelddadig extremisme, de bestrijding van georganiseerde misdaad, rechtshandhaving en het aanpakken van cyberveiligheid, cybercriminaliteit en hybride dreigingen;

(c) ondersteunen van rampenparaatheid en -risicobeheer;

(d) verbeteren van de maritieme veiligheid.

(5) **Verbeteren van de samenwerking op het gebied van alle aspecten van migratie, mobiliteit en gedwongen ontheemding**

(a) Verbeteren van de samenwerking op het gebied van alle aspecten van migratie en gedwongen ontheemding; versterken van plaatselijke en internationale partnerschappen inzake migratie en gedwongen ontheemding langs belangrijke migratieroutes;

(b) versterken van alle aspecten van migratie- en asielbeheer; verbeteren van het grensbeheer; versterken van de strijd tegen migrantensmokkel en mensenhandel en bevorderen van de samenwerking inzake veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie van migranten; alsook aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding;

(c) ondersteunen van een omvattende aanpak van reguliere migratie, met inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten, en mobiliteit;

(d) bijdragen tot het bieden van internationale bescherming en steun aan vluchtelingen, migranten, intern ontheemden, gastgemeenschappen en landen die aanzienlijke groepen vluchtelingen of ontheemden opvangen.

(6) **Versterken van regionale, subregionale en interregionale samenwerking**

(a) Ondersteunen van de Unie voor het Middellandse Zeegebied;

(b) intensiveren van de samenwerking met internationale, regionale en subregionale actoren en organisaties;

(c) versterken van de samenwerking tussen Noord-Afrika en Afrika ten zuiden van de Sahara op geselecteerde gebieden.

II. OOSTELIJK NABUURSCHAP

(1) **Investeren in veerkrachtige, duurzame en geïntegreerde economieën en duurzame connectiviteit**

(a) Versterken van de handel tussen partnerlanden onderling en met de EU; bevorderen van verdere integratie in de EU-waardeketens; bevorderen van waardig werk; bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens;

(b) verbeteren van het ondernemingsklimaat; versterken van het ecosysteem voor starters en verbeteren/diversifiëren van de toegang tot financiering voor kleine, middelgrote en micro-ondernemingen;

(c) versterken van duurzaam weg- en zeevervoer; bevorderen van slimme en duurzame stedelijke mobiliteit;

(d) bevorderen van kwaliteitsonderwijs op alle niveaus; versterken van de capaciteit voor onderzoek en technologieoverdracht; versterken van vaardigheden met het oog op het verbeteren van de inzetbaarheid.

(2) **Investeren in democratie, goed bestuur, vrede en veiligheid, de rechtsstaat en justitie**

(a) Ondersteunen van democratie, vrede en goed bestuur, mensenrechten, vrijheid van meningsuiting en vereniging, vrijheid en onafhankelijkheid van de media; bevorderen van een onafhankelijk, verantwoordingsplichtig en efficiënt rechtsstelsel; intensiveren van de samenwerking bij het tegengaan van hybride dreigingen en desinformatie, het waarborgen van cyberveiligheid en het bestrijden van cybercriminaliteit;

(b) ondersteunen van de hervorming van het openbaar bestuur en e-governance; bevorderen van online openbare diensten; bestrijden van corruptie;

(c) ondersteunen van evenwichtige territoriale ontwikkeling en processen inzake decentraliseringshervormingen;

(d) ondersteunen van vredesopbouw, geschillen- en conflictpreventie en -oplossing door vreedzame inspanningen en methoden, alsmede opzetten en/of uitvoeren van systemen voor vroegtijdige waarschuwing; verbeteren van de regionale veiligheid en de maritieme beveiliging en veiligheid; versterken van de veiligheid door het bestrijden van de georganiseerde misdaad en het bevorderen van geïntegreerd grensbeheer.

(3) **Investeren in duurzame energie, het koolstofarm maken van de economie, beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering en ecologische veerkracht**

(a) Investeren in energieconnectiviteit en sterkere grensoverschrijdende en interregionale netwerkverbindingen, en tegelijk de energie-efficiëntie, veerkracht en energiezekerheid ondersteunen en het gebruik van duurzame energie bevorderen;

(b) verbeteren van de luchtkwaliteit, bevorderen van de strijd tegen verontreiniging, vergroenen van stedelijke gebieden en verbeteren van het afvalbeheer, en tegelijk de biodiversiteit versterken, de overgang naar duurzame voedselsystemen ondersteunen en de water- en sanitaire voorzieningen moderniseren;

(c) bevorderen van een emissiearme, hulpbronnenefficiënte en circulaire economie; versterken van het klimaatbeleid; ontwikkelen en versterken van de blauwe economie; verhogen van groene investeringen;

(d) investeren in veerkracht op het gebied van gezondheid en verbeteren van de gezondheidsstelsels, alsook ondersteunen van rampenparaatheid en -risicobeheer, onder meer door het beperken van chemische, biologische, radiologische en nucleaire risico's.

(4) **Investeren in een veerkrachtige digitale transformatie**

(a) Ondersteunen van de ontwikkeling van digitale infrastructuur en e-diensten, door middel van beter digitaal bestuur en betere interoperabiliteitskaders en -platforms;

(b) versterken van digitale vaardigheden; stimuleren van digitale innovatie en sterk presterende digitale starters;

(c) bevorderen van grensoverschrijdende e-handel en digitale corridors tussen de partnerlanden en de EU;

(d) versterking van de cyberveerkracht.

(5) **Investeren in veerkrachtige, inclusieve, gendergelijke en diverse samenlevingen**

(a) Versterken van de capaciteit en de positie van maatschappelijke organisaties op regionaal en lokaal niveau, met inbegrip van jongerenorganisaties;

(b) beschermen van de mensenrechten; bevorderen van gendergelijkheid op alle beleidsterreinen;

(c) vergroten van de betrokkenheid van burgers, met name jongeren, bij de democratie en economische hervormingen; bevorderen van het ecologische en digitale bewustzijn.

III. WEST-AFRIKA

(1) **Bevorderen van stabilisering, veiligheid, democratische overgang, goed bestuur en mensenrechten**

(a) Bevorderen van stabilisering, vrede en veiligheid te land en op zee via democratische overgangen, goed bestuur, de bestrijding van straffeloosheid en de hervorming van de veiligheidssector; intensiveren van de samenwerking inzake terrorismebestrijding, preventie en de bestrijding van radicalisering en gewelddadig extremisme; bevorderen van dialoog, conflictpreventie, verzoening en staatsopbouw;

(b) ondersteunen van democratisch bestuur en de rechtsstaat, transparantie en de strijd tegen corruptie; bevorderen van toezicht en verantwoordingsplicht, alsmede van een onafhankelijk, verantwoordingsplichtig en efficiënt rechtsstelsel;

(c) versterken van de nationale en lokale overheidsinstellingen en hun daadwerkelijke aanwezigheid op het volledige grondgebied en in de samenleving;

(d) bevorderen van het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie; bevorderen van de eerbiediging van de mensenrechten en het internationaal humanitair recht.

(2) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame groei, bevorderen van waardig werk en benutten van de digitale transformatie**

(a) Bevorderen van de ontwikkeling van de particuliere sector; verbeteren van het ondernemingsklimaat, het investeringsklimaat en de digitalisering van het bedrijfsleven, alsook van de transparantie en de doeltreffendheid van de overheidsfinanciën; goed digitaal bestuur en de ontwikkeling van e-diensten;

(b) ondersteunen van duurzame infrastructuur en connectiviteit, economische integratie, handel en de uitvoering van de economische partnerschapsovereenkomst; versterken van lokale en regionale waardeketens;

(c) ondersteunen van het verwerven van vaardigheden en het scheppen van waardig werk, alsook onderzoek en innovatie; bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens;

(d) versterken van de groene en digitale economie.

(3) **Verbeteren van de samenwerking op het gebied van alle aspecten van migratie, mobiliteit en gedwongen ontheemding en aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding**

(a) Versterken van plaatselijke en internationale partnerschappen inzake migratie en gedwongen ontheemding langs belangrijke migratieroutes;

(b) versterken van het migratiebeheer en bevorderen van de samenwerking inzake veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie van migranten;

(c) ondersteunen van een omvattende aanpak van reguliere migratie, met inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten, en mobiliteit;

(d) beschermen van kwetsbare migranten, vluchtelingen en intern ontheemden; versterken van de strijd tegen migrantensmokkel en mensenhandel; waarborgen van de bescherming en eerbiediging van de mensenrechten van migranten, vluchtelingen en gedwongen ontheemden; bieden van internationale bescherming en steun aan vluchtelingen, migranten, intern ontheemden, gastgemeenschappen en landen die aanzienlijke groepen vluchtelingen of ontheemden opvangen.

(4) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Bevorderen van de toegang tot duurzame energie en energie-efficiëntie; bevorderen van de toegang tot klimaatbestendige en veilige watervoorziening en sanitaire voorzieningen;

(b) ondersteunen van maatregelen inzake de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering en rampenparaatheid en -risicovermindering;

(c) bevorderen van een geïntegreerde landschapsbenadering voor slimme en veerkrachtige landbouw/voedsel- en voedingszekerheid, duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, duurzame visserij en aquacultuur en aanpassing aan/beperking van de klimaatverandering;

(d) bevorderen van milieubescherming, behoud van biodiversiteit en de circulaire economie, alsook van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid.

(5) **Bevorderen van menselijke ontwikkeling en gendergelijkheid**

(a) Ondersteunen van betere toegang tot en betere kwaliteit van veerkrachtige gezondheidsdiensten en voeding;

(b) ondersteunen van betere toegang tot en hogere kwaliteit van het onderwijs op verschillende niveaus; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden;

(c) bevorderen van sociale integratie, sociale bescherming en stelsels voor sociale zekerheid;

(d) ondersteunen van maatregelen ter versterking van de gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes op alle beleidsterreinen.

(6) **Versterken van partnerschappen**

(a) Aanmoedigen van regionale integratie, connectiviteit en samenwerking;

(b) bevorderen van beleidsdialogen met regionale economische gemeenschappen;

(c) bevorderen van de interculturele dialoog en samenwerking, twinning, uitwisselings- en leiderschapsprogramma's.

IV. OOST- EN CENTRAAL-AFRIKA

(1) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Bevorderen van het duurzame beheer van natuurlijke hulpbronnen, milieubescherming en behoud van de biodiversiteit in het kader van een landschaps- en zeelandschapsbenadering;

(b) ondersteunen van maatregelen inzake de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering en rampenparaatheid en -risicobeheer;

(c) bevorderen van de toegang tot hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, alsook van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid; bevorderen van de toegang tot klimaatbestendige en veilige watervoorziening en sanitaire voorzieningen;

(d) ondersteunen van duurzame voedselzekerheid.

(2) **Bevorderen van stabilisering, veiligheid, democratie en democratische overgangen, goed bestuur en mensenrechten**

(a) Bevorderen van vrede en veiligheid, stabiliteit, democratie, vreedzame democratische overgangen, de rechtsstaat, de hervorming van de veiligheidssector, verzoening en conflictpreventie; intensiveren van de samenwerking inzake terrorismebestrijding, preventie en de bestrijding van radicalisering en gewelddadig extremisme;

(b) ondersteunen van democratisch bestuur, transparantie en toezicht, en de bestrijding van corruptie; bevorderen van een onafhankelijk, verantwoordingsplichtig en efficiënt rechtsstelsel;

(c) bevorderen van de eerbiediging van de mensenrechten en de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie.

(3) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame groei, bevorderen van waardig werk en benutten van de digitale transformatie**

(a) Bevorderen van de ontwikkeling van de particuliere sector; verbeteren van het ondernemingsklimaat en de digitalisering van het bedrijfsleven, evenals het investeringsklimaat; goed digitaal bestuur en de ontwikkeling van e-diensten;

(b) ondersteunen van economische integratie en handel, met inbegrip van duurzame infrastructuur en connectiviteit;

(c) ondersteunen van het verwerven van vaardigheden en het scheppen van waardig werk, alsook onderzoek en innovatie;

(d) versterken van de groene en digitale economie.

(4) **Bevorderen van menselijke ontwikkeling en gendergelijkheid**

(a) Ondersteunen van betere toegang tot en betere kwaliteit van veerkrachtige diensten inzake gezondheid en sociale bescherming, en voeding;

(b) ondersteunen van betere toegang tot en hogere kwaliteit van het onderwijs op verschillende niveaus; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden;

(c) bevorderen van sociale inclusie en bestrijden van ongelijkheden;

(d) ondersteunen van maatregelen ter versterking van de gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes op alle beleidsterreinen.

(5) **Verbeteren van de samenwerking op het gebied van alle aspecten van migratie, mobiliteit en gedwongen ontheemding en aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding**

(a) Versterken van lokale en internationale partnerschappen inzake verschillende aspecten van migratie en gedwongen ontheemding;

(b) versterken van het migratiebeheer en bevorderen van de samenwerking inzake veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie van migranten;

(c) ondersteunen van een omvattende aanpak van reguliere migratie, met inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten, en mobiliteit;

(d) beschermen van kwetsbare migranten, vluchtelingen en intern ontheemden; versterken van de strijd tegen migrantensmokkel en mensenhandel; waarborgen van de bescherming en eerbiediging van de mensenrechten van migranten, vluchtelingen en gedwongen ontheemden; bijdragen tot het bieden van internationale bescherming en steun aan vluchtelingen, migranten, intern ontheemden, gastgemeenschappen en landen die aanzienlijke groepen vluchtelingen of ontheemden opvangen.

(6) **Versterken van partnerschappen**

(a) Aanmoedigen van regionale economische integratie, connectiviteit en samenwerking en de uitvoering van de economische partnerschapsovereenkomst;

(b) bevorderen van beleidsdialogen met regionale economische gemeenschappen;

(c) bevorderen van de interculturele dialoog en samenwerking, twinning, uitwisselings- en leiderschapsprogramma's.

V. ZUID-AFRIKA EN INDISCHE OCEAAN

(1) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame groei, bevorderen van waardig werk en benutten van de digitale transformatie**

(a) Bevorderen van de ontwikkeling van de particuliere sector; verbeteren van het ondernemingsklimaat, het investeringsklimaat, de digitalisering van het bedrijfsleven en de transparantie van de overheidsfinanciën; goed digitaal bestuur en de ontwikkeling van e-diensten;

(b) ondersteunen van duurzame infrastructuur en connectiviteit, economische integratie en handel;

(c) ondersteunen van het verwerven van vaardigheden en waardige werkgelegenheid, alsook onderzoek en innovatie;

(d) versterken van de groene en digitale economie.

(2) **Bevorderen van goed bestuur, vrede, democratie en mensenrechten**

(a) Bevorderen van vrede en veiligheid te land en op zee, stabiliteit, democratie en de rechtsstaat; hervorming van de veiligheidssector, conflictpreventie, verzoening en bestrijding van de internationale illegale handel;

(b) ondersteunen van democratisch bestuur, transparantie en toezicht, en de bestrijding van corruptie; verbeteren van aangiften bij de burgerlijke stand;

(c) bevorderen van de eerbiediging van de mensenrechten en de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie;

(d) ondersteunen van justitie; versterken en empoweren van de lokale overheden en het maatschappelijk middenveld.

(3) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Ondersteunen van de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering en rampenparaatheid en -risicovermindering;

(b) Bevorderen van de toegang tot duurzame energie en energie-efficiëntie; bevorderen van de toegang tot klimaatbestendige en veilige watervoorziening en sanitaire voorzieningen;

(c) ondersteunen van de voedselzekerheid, slimme en veerkrachtige landbouw, duurzame visserij en aquacultuur;

(d) bevorderen van het duurzame beheer van natuurlijke hulpbronnen, milieubescherming, het behoud van biodiversiteit en de circulaire economie; bevorderen van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid.

(4) **Bevorderen van menselijke ontwikkeling en gendergelijkheid**

(a) Ondersteunen van betere toegang tot en betere kwaliteit van veerkrachtige gezondheidsdiensten en voeding;

(b) verbeteren van de toegang tot en hogere kwaliteit van het onderwijs op verschillende niveaus; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden;

(c) bevorderen van sociale inclusie en stelsels voor sociale bescherming;

(d) ondersteunen van maatregelen ter versterking van de gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes op alle beleidsterreinen.

(5) **Versterken van partnerschappen**

(a) Aanmoedigen van regionale economische integratie en samenwerking en de uitvoering van de economische partnerschapsovereenkomst; ondersteunen van bredere samenwerking met de landen in de Indische Oceaan;

(b) bevorderen van beleidsdialogen met regionale economische gemeenschappen;

(c) bevorderen van de interculturele dialoog en samenwerking, twinning, uitwisselings- en leiderschapsprogramma's.

VI. MIDDEN-OOSTEN

(1) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame economische groei en benutten van de digitale transformatie**

(a) Ondersteunen van ondernemerschap, waardig werk en inzetbaarheid, verbeteren van het ondernemingsklimaat, de digitalisering van het bedrijfsleven en het investeringsklimaat;

(b) bevorderen van de economische diversifiëring, ontwikkeling van waardeketens en economische infrastructuur voor levensmiddelen, en niet-petroleumhandel; bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens;

(c) ondersteunen van de veerkracht van lokale gemeenschappen en het behoud van het cultureel erfgoed;

(d) ondersteunen van de ontwikkeling en operationalisering van infrastructuur om toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit te waarborgen; ondersteunen van beter digitaal bestuur, de ontwikkeling van e-diensten en interoperabiliteitskaders en -platforms.

(2) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Bijdragen aan de inspanningen van de partners om hun internationale toezeggingen na te komen inzake klimaatverandering, de bestrijding van verontreiniging, beheer van ecosystemen en behoud van biodiversiteit; verhogen van hun veerkracht tegen risico's in verband met het klimaat en andere natuurrampen;

(b) capaciteitsopbouw om ecologische duurzaamheid en doelstellingen inzake klimaatverandering in ontwikkelingsprocessen te integreren, met name op het gebied van economie, duurzame energie, landbouw, visserij en aquacultuur;

(c) versterken van de samenwerking bij de uitbouw van wetenschappelijke, technische, menselijke en institutionele capaciteit op het gebied van klimaat- en milieubeheer;

(d) ondersteunen van maatregelen inzake de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering.

(3) **Bevorderen van menselijke ontwikkeling, sociale inclusie en gezondheid**

(a) Verbeteren van de kwaliteit en de gelijkheid van onderwijsstelsels; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden;

(b) ondersteunen van hervormingen op het gebied van sociale bescherming en betere toegang tot basisdiensten voor kwetsbare groepen; bevorderen van de coördinatie naar aanleiding van gezondheidscrises;

(c) bevorderen van de eerbiediging van het beginsel van non-discriminatie; ondersteunen van het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst;

(d) ondersteunen van de versterking van de gezondheidsstelsels, betere toegang tot en betere kwaliteit en veerkracht van de gezondheidsdiensten.

(4) **Bevorderen van mensenrechten, goed bestuur, inclusief burgerschap en vreedzame, rechtvaardige samenlevingen, alsook intensiveren van de samenwerking inzake migratie en mobiliteit**

(a) Ondersteunen van macro-economisch beheer, de systemen voor het beheer van overheidsfinanciën en de verantwoordingsplicht van overheidsinstellingen; bevorderen van inclusiviteit in bestuurs- en besluitvormingsprocessen; versterken van de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden; bestrijden van discriminatie en versterken van het maatschappelijk middenveld;

(b) bevorderen van gendergelijkheid en van de eerbiediging, bescherming en het ten volle genieten van mensenrechten door vrouwen en meisjes en de versterking van hun positie, met inbegrip van economische, arbeids- en sociale rechten;

(c) verbeteren van de samenwerking inzake alle aspecten van migratie, gedwongen ontheemding en grensbeheer, en opvoeren van de strijd tegen migrantensmokkel; versterken van alle aspecten van migratie- en asielbeheer, de samenwerking op het gebied van veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie, en het aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding;

(d) ondersteunen van een omvattende aanpak van reguliere migratie en mobiliteit; bijdragen tot het bieden van steun aan vluchtelingen, migranten, intern ontheemden, gastgemeenschappen en landen die groepen vluchtelingen of ontheemden opvangen.

(5) **Ondersteunen van vrede, veiligheid en conflictpreventie**

(a) Ondersteunen van vredesopbouw, bemiddeling, dialoog en verzoening; opzetten van systemen voor vroegtijdige waarschuwing; ondersteunen van de voorkoming en beslechting van conflicten;

(b) ondersteunen van de hervorming van de veiligheidssector en de strijd tegen de georganiseerde misdaad;

(c) voorkomen en tegengaan van radicalisering die leidt tot gewelddadig extremisme en terrorisme, en beschermen van personen tegen dergelijke dreigingen;

(d) verbeteren van de regionale veiligheid en de maritieme veiligheid en beveiliging; beperken van chemische, biologische, radiologische en nucleaire risico's.

(6) **Versterken van partnerschappen**

(a) Bevorderen van betrekkingen van goed nabuurschap, samenwerking en een inclusieve en constructieve dialoog;

(b) bevorderen van trilaterale samenwerking met bilaterale en regionale ontwikkelingsagentschappen en financieringsinstellingen;

(c) overleggen met belanghebbenden in geïndustrialiseerde en meer gevorderde ontwikkelingslanden en via publieksdiplomatie.

VII. CENTRAAL-AZIË

(1) **Bevorderen van vrede, stabiliteit, goed bestuur, mensenrechten en menselijke ontwikkeling, en aanpakken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding**

(a) Bijdragen aan vrede, de voorkoming of inclusieve politieke beslechting van conflicten, en stabiliteit door de weerbaarheid van staten, samenlevingen, gemeenschappen en individuen te versterken; ondersteunen van de sociale dialoog;

(b) versterken en bevorderen van de democratie en inclusieve democratische processen; ondersteunen van doeltreffende en verantwoordingsplichtige instellingen en de bestrijding van corruptie, drugshandel en de georganiseerde misdaad; versterken van de rechtsstaat en een onafhankelijke rechterlijke macht;

(c) ondersteunen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de rol van het maatschappelijk middenveld in alle aspecten van de politieke en hervormingsprocessen en het openbare leven, en ondersteunen van de versterking en de weerbaarheid van overheidsdiensten op het gebied van gezondheidszorg en onderwijs; ondersteunen van maatregelen ter versterking van de gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes op alle beleidsterreinen;

(d) aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding; vergemakkelijken van ordelijke, veilige, reguliere en verantwoorde migratie en mobiliteit; verbeteren van het migratiebeheer en versterken van de grensbewaking en de samenwerking inzake veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie en reguliere migratie.

(2) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Bevorderen van geïntegreerd en duurzaam, participatief en conflictbewust beheer van waterbronnen en grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van water;

(b) ondersteunen van maatregelen inzake de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering;

(c) bevorderen van het behoud en het duurzame beheer en gebruik van gezonde ecosystemen en agrovoedselsystemen; tegengaan van het verlies aan biodiversiteit; ondersteunen van de inspanningen van de partnerlanden op het gebied van rampenparaatheid en -risicovermindering, alsook bevorderen van de toegang tot en intensivering van de samenwerking op het gebied van duurzame energie;

(d) ontwikkelen en versterken van een duurzame groene economie en de circulaire economie.

(3) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame economische groei en waardig werk en benutten van de digitale transformatie**

(a) Ondersteunen van de groei van veerkrachtige en duurzame economieën; ondersteunen van samenwerking op regelgevingsgebied en normalisatie; ondersteunen van de ontwikkeling en operationalisering van infrastructuur om toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit te waarborgen;

(b) ondersteunen van een hogere productiviteit en waardig werk door formalisering van de economie, in combinatie met steun voor de toepassing van internationale arbeidsnormen;

(c) ondersteunen van betere mogelijkheden voor beroepsonderwijs en -opleidingen; bevorderen van digitale geletterdheid en vaardigheden;

(d) vergemakkelijken van grensoverschrijdende en intraregionale handel en versterkte regionale integratie, als een vector voor vrede in de gehele regio.

(4) **Versterken van partnerschappen**

(a) Aanmoedigen van regionale integratie en samenwerking ter ondersteuning van gedeelde welvaart en veiligheid;

(b) ondersteunen van economische, culturele en publieksdiplomatie om contacten te leggen met de bevolking, maatschappelijke organisaties, gemeenten en lokale gemeenschappen, de particuliere sector, de media, de academische wereld en denktanks;

(c) bevorderen en ondersteunen van een eensgezinde regionale aanpak voor de integratie van Afghanistan in Centraal-Azië.

VIII. ZUID-AZIË

(1) **Bevorderen van goed bestuur, menselijke ontwikkeling en gendergelijkheid, en aanpakken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding**

(a) Versterken en bevorderen van de democratie, de rechtsstaat, een onafhankelijk, verantwoordingsplichtig en efficiënt rechtsstelsel, governance en toezicht, en mensenrechten; empoweren van een bloeiend maatschappelijk middenveld en aangiften bij de burgerlijke stand mogelijk maken; ondersteunen van maatregelen ter versterking van de gendergelijkheid en de positie van vrouwen en meisjes op alle beleidsterreinen;

(b) versterken van de overheidsinstellingen op nationaal en subnationaal niveau en van de overheidsdiensten voor gezondheid, voeding, onderwijs en sociale bescherming; ondersteunen van decentralisatie;

(c) aanpakken van bedreigingen voor de gezondheid; ontwikkelen van veilige, efficiënte en betaalbare vaccins, medicijnen en behandelingen tegen armoedegerelateerde en verwaarloosde ziekten; een betere respons bieden op uitdagingen op gezondheidsgebied;

(d) aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding; vergemakkelijken van ordelijke, veilige, reguliere en verantwoorde migratie en mobiliteit; verbeteren van het migratiebeheer en versterken van de grensbewaking en de samenwerking inzake veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie en reguliere migratie.

(2) **Beschermen van het milieu en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Ondersteunen van de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering; versterken van de capaciteit voor milieubeheer;

(b) ontwikkelen en versterken van een duurzame groene en blauwe economie en de bestrijding van verontreiniging;

(c) stimuleren van de uitfasering van fossiele brandstoffen en bevorderen van de toegang tot duurzame energiediensten; verbeteren van oceaangovernance;

(d) ondersteunen van beter bestuur en capaciteitsopbouw voor het duurzame beheer van natuurlijke hulpbronnen, alsook bevorderen van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid ten aanzien van natuurrampen.

(3) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame economische groei en waardig werk en benutten van de digitale transformatie**

(a) Ondersteunen van ondernemerschap, de digitalisering van het bedrijfsleven, de ontwikkeling van vaardigheden en de toepassing van internationale arbeidsnormen; versterken van duurzame stelsels voor sociale bescherming;

(b) verbeteren van het ondernemings- en investeringsklimaat; faciliteren van de handel; verbeteren van regionale multimodale vervoersnetwerken en -diensten; ondersteunen van duurzame infrastructuur en connectiviteit;

(c) bevorderen van universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie; bevorderen van een emissiearme, hulpbronnenefficiënte en circulaire economie;

(d) ondersteunen van samenwerking op regelgevingsgebied en normalisatie; ondersteunen van de ontwikkeling en operationalisering van infrastructuur om toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit te waarborgen.

(4) **Bevorderen van vrede, veiligheid en stabiliteit, en voorkomen van conflicten**

(a) Ondersteunen van conflictpreventie en vroegtijdige waarschuwing; vredesopbouw, crisisbeheer, stabilisering, verzoening en wederopbouw na een conflict, en verbeteren van de maritieme veiligheid;

(b) aanpakken van discriminatie en ongelijkheid; bevorderen van de systematische participatie van vrouwen en jongeren;

(c) voorkomen van alle vormen van seksueel en gendergerelateerd geweld;

(d) voorkomen en bestrijden van radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme.

(5) **Versterken van partnerschappen**

(a) Versterken van de eigen inbreng van landen, partnerschappen en constructieve dialoog, ook met het maatschappelijk middenveld;

(b) bevorderen van multilateralisme, regionale integratie en verbeterde connectiviteit;

(c) overleggen met belanghebbenden in meer gevorderde ontwikkelingslanden en via publieksdiplomatie.

IX. NOORD- EN ZUIDOOST-AZIË

(1) **Bevorderen van goed bestuur, menselijke ontwikkeling en gendergelijkheid**

(a) Versterken en bevorderen van de democratie en inclusieve democratische processen, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de rechtsstaat, een onafhankelijke rechterlijke macht, governance en toezicht, en van de bestrijding van corruptie;

(b) ondersteunen, versterken en empoweren van een bloeiend maatschappelijk middenveld; bevorderen van een open en faciliterende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de betrokkenheid van burgers bij het politieke leven;

(c) terugdringen van ongelijkheid en discriminatie; bevorderen van menselijke ontwikkeling en het ten volle genieten van mensenrechten door vrouwen en meisjes, jongeren en kinderen, en personen met een beperking;

(d) ondersteunen van de versterking van de gezondheidsstelsels, betere toegang tot en betere kwaliteit en veerkracht van de gezondheidsdiensten; aanpakken van bedreigingen voor de gezondheid; ontwikkelen van veilige, efficiënte en betaalbare vaccins, medicijnen en behandelingen tegen armoedegerelateerde en verwaarloosde ziekten; een betere respons bieden op uitdagingen op gezondheidsgebied.

(2) **Ondersteunen van vrede, stabiliteit, veiligheid en conflictpreventie**

(a) Ondersteunen van conflictpreventie, vroegtijdige waarschuwing, en vredesopbouw door middel van bemiddeling en dialoog, crisisbeheersing, stabilisering, verzoening en wederopbouw na een conflict, en verbeteren van de maritieme veiligheid;

(b) ondersteunen van lokale, nationale, regionale en internationale initiatieven voor stabiliteit, veiligheid en vrede; bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking inzake gedeelde natuurlijke hulpbronnen.

(3) **Beschermen van het milieu en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Versterken van de wetenschappelijke, menselijke en institutionele capaciteit op het gebied van klimaat- en milieubeheer; versterken van het regionale, nationale en lokale klimaat- en milieubeleid;

(b) ondersteunen van maatregelen inzake de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering en rampenrisicovermindering;

(c) stimuleren van de toegang tot duurzame energie en de uitfasering van subsidies voor milieuschadelijke fossiele brandstoffen; ontwikkelen en versterken van een duurzame groene en blauwe economie, de bestrijding van verontreiniging, de circulaire economie en duurzame verstedelijking; verbeteren van oceaangovernance;

(d) bevorderen van bosbouw en wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw; ondersteunen van oceaangovernance.

(4) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame economische groei en benutten van de digitale transformatie**

(a) verbeteren van het ondernemings- en investeringsklimaat; ondersteunen van de digitalisering van het bedrijfsleven en creëren van een gunstig regelgevingsklimaat voor economische ontwikkeling;

(b) ondersteunen van regionale integratie, handel, investeringen en connectiviteit; ondersteunen van de ontwikkeling en operationalisering van infrastructuur om toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit te waarborgen; ondersteunen van beter digitaal bestuur, de ontwikkeling van e-diensten en interoperabiliteitskaders en -platforms;

(c) ondersteunen van duurzame landbouw, bosbouw en visserij, en voedselzekerheid; bevorderen van duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen, alsmede ecologische en sociale veerkracht en gezonde ecosystemen;

(d) ondersteunen van duurzame economische diversifiëring, lokale toegevoegde waarde in toeleveringsketens, duurzame handel en ontwikkeling van de particuliere sector; bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens.

(5) **Aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding, en vergemakkelijken van ordelijke, veilige en reguliere migratie en mobiliteit**

(a) Bevorderen van de voorwaarden voor het vergemakkelijken van reguliere migratie, goed beheerde mobiliteit en intermenselijke contacten;

(b) waarborgen van de bescherming en eerbiediging van de mensenrechten van migranten, vluchtelingen en gedwongen ontheemden; ondersteunen van ontwikkelingsgerichte oplossingen voor deze personen, alsook een veilige, waardige en duurzame terugkeer, overname en re-integratie;

(c) verminderen van de zwakke plekken op het gebied van migratie, met inbegrip van die welke worden veroorzaakt door mensenhandel en -smokkel.

(6) **Versterken van partnerschappen**

(a) Verdiepen van politieke, economische, sociale en culturele dialoog tussen de Unie en partnerlanden; ondersteunen van de uitvoering van bilaterale en internationale verplichtingen;

(b) opbouwen van partnerschappen met de particuliere sector om banen te scheppen en de middelen van bestaan te verbeteren;

(c) overleggen met belanghebbenden in geïndustrialiseerde en meer gevorderde ontwikkelingslanden en via publieksdiplomatie.

X. STILLE OCEAAN

(1) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Ontwikkelen en versterken van een duurzame groene en blauwe economie, de circulaire economie en de bestrijding van verontreiniging; bevorderen van de toegang tot duurzame energie;

(b) ondersteunen van de inspanningen van de partners om hun toezeggingen na te komen inzake klimaatverandering, rampenparaatheid en -risicovermindering, behoud van ecosystemen en biodiversiteit, alsook oceaangovernance;

(c) stimuleren van ecologisch duurzame landbouwpraktijken; verbeteren van de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering; bevorderen van de ecologische en sociale veerkracht en gezonde ecosystemen;

(d) ondersteunen van duurzame economische diversifiëring, concurrentievermogen, lokale toegevoegde waarde in toeleveringsketens, duurzame handel, en de ontwikkeling van de particuliere sector.

(2) **Ondersteunen van inclusieve en duurzame economische groei en waardig werk**

(a) Ondersteunen van duurzaam ondernemerschap, waardig werk en inzetbaarheid; verbeteren van het ondernemings- en investeringsklimaat; creëren van kansen; ondersteunen van de digitale economie en digitale connectiviteit;

(b) verbeteren van het ondernemings- en investeringsklimaat; creëren van een gunstig regelgevingsklimaat voor economische ontwikkeling; ondersteunen van de uitbreiding van bedrijven en het scheppen van banen;

(c) stimuleren en diversifiëren van duurzame en inclusieve waardeketens voor landbouwproducten; bevorderen van voedselzekerheid en economische diversifiëring, toegevoegde waarde, regionale integratie, concurrentievermogen en eerlijke handel; ondersteunen van duurzame, emissiearme innovaties die klimaatbestendig zijn; ondersteunen van duurzame infrastructuur;

(d) ondersteunen en bevorderen van duurzaam beheer van de visserij en duurzame aquacultuur.

(3) **Bevorderen van goed bestuur, vrede en veiligheid, de rechtsstaat en mensenrechten, waaronder gendergelijkheid**

(a) Versterken en bevorderen van vrede, eerbiediging van de mensenrechten, de democratie en inclusieve democratische processen, de rechtsstaat, een onafhankelijke rechterlijke macht, conflictpreventie, vredesopbouw en verzoening, governance en toezicht, goed beheer van de overheidsfinanciën, en corruptiebestrijding;

(b) bestrijden van discriminatie; bevorderen van het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie;

(c) verbeteren van de weerbaarheid van staten, samenlevingen, gemeenschappen en personen tegen politieke, economische, ecologische, voedingsgerelateerde, demografische en maatschappelijke spanningen en schokken, natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen en volksgezondheidscrises, waaronder pandemieën;

(d) ondersteunen, versterken en empoweren van een bloeiend maatschappelijk middenveld; bevorderen van een open en faciliterende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de betrokkenheid van burgers bij het politieke leven en bij de controle van de besluitvorming; ondersteunen en bevorderen van de deelname van allen aan politieke processen en het openbare leven.

(4) **Bevorderen van menselijke ontwikkeling**

(a) Opvoeren van de inspanningen voor de vaststelling van beleid en gepaste investeringen die nodig zijn om de rechten van vrouwen, meisjes, jongeren en kinderen te bevorderen, te beschermen en te verwezenlijken;

(b) ondersteunen van duurzame landbouw, visserijen en aquacultuur voor meer voedselzekerheid; creëren van economische kansen en waardig werk;

(c) ondersteunen van de universele toegang tot veilig en voldoende drinkwater, riolering en hygiëne en duurzaam en geïntegreerd waterbeheer;

(d) ondersteunen van de versterking van de gezondheidsstelsels, betere toegang tot en betere kwaliteit en veerkracht van de gezondheidsdiensten.

(5) **Versterken van partnerschappen**

(a) Verdiepen van politieke, economische, sociale en culturele dialoog; ondersteunen van de uitvoering van bilaterale en internationale verplichtingen; ondersteunen van de bredere samenwerking met de landen in de Stille Oceaan;

(b) overleggen met belanghebbenden in geïndustrialiseerde en meer gevorderde ontwikkelingslanden en via publieksdiplomatie.

XI. NOORD- EN ZUID-AMERIKA

(1) **Beschermen van het milieu en de biodiversiteit en bestrijden van de klimaatverandering**

(a) Ondersteunen van de inspanningen van de partners inzake de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering en rampenrisicovermindering;

(b) bevorderen van het behoud, het duurzame beheer en het herstel van ecosystemen en biodiversiteit; beschermen van fauna en flora en tegengaan van het verlies aan biodiversiteit;

(c) bevorderen van duurzaam beheer van bodemgebruik, veranderingen in bodemgebruik, en van bosbouw; bestrijden van bosdegradatie en bevorderen van wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw, alsook versterken van oceaangovernance;

(d) bevorderen van een efficiënt gebruik van hulpbronnen en van duurzame consumptie en productie bij de overgang naar een circulaire economie, het terugdringen van de vervuiling tot nul en de transitie naar groene energie met de nadruk op energie-efficiëntie; ondersteunen van de modernisering van watervoorzieningssystemen en sanitaire voorzieningen.

(2) **Digitale transformatie en innovatie**

(a) Ondersteunen van normalisatie en beleidssamenwerking op het gebied van cyberbeveiliging, gegevensbescherming, artificiële intelligentie en andere regelgevingskwesties in verband met de digitale transformatie; bevorderen van inclusief digitaal onderwijs en digitale geletterdheid en vaardigheden; versterken van digitale rechten;

(b) ontwikkelen en bevorderen van toegankelijke, betaalbare, inclusieve en veilige digitale connectiviteit; verbeteren van de kennis- en gegevensuitwisseling; versterken van de biregionale wetenschappelijke samenwerking;

(c) bevorderen van de digitale economie, met inbegrip van digitaal ondernemerschap; bevorderen van samenwerking op het gebied van wetenschap, technologieoverdracht en onderzoek, digitalisering, en innovatie; ondersteunen van de ontwikkeling en de brede toepassing van digitale producten, administratie en e-diensten;

(d) ondersteunen van samenwerkingsplatforms om digitale investeringen en uitwisselingen in de EU te bevorderen.

(3) **Ondersteunen van duurzaam en inclusief economisch herstel**

(a) Stimuleren van duurzame en inclusieve waardeketens, bevorderen van voedselzekerheid en economische diversifiëring, evenals slimme specialisatie, toegevoegde waarde, regionale integratie en connectiviteit, concurrentievermogen, eerlijke en billijke handel en innovatie;

(b) ondersteunen van de agenda voor regionale integratie en van het handelsbeleid met het oog op duurzame ontwikkeling en de uitvoering van handelsovereenkomsten; bevorderen en versterken van multilateralisme en naleving van internationale regels en normen;

(c) verbeteren van het ondernemings- en investeringsklimaat met een gunstig regelgevingsklimaat voor economische ontwikkeling;

(d) versterken van sociale en ecologische duurzaamheid, de economische emancipatie van vrouwen, jongeren en kwetsbare groepen, maatschappelijk verantwoord ondernemen en verantwoord ondernemerschap; eerbiedigen en bevorderen van normen en beginselen op het gebied van de mensenrechten in de hele waardeketen; ondersteunen van gedeelde waarden en eerlijke handelsvoorwaarden.

(4) **Ondersteunen van goed bestuur, vrede en veiligheid, en aanpakken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding**

(a) Versterken en bevorderen van vrede, conflictpreventie, democratie, de rechtsstaat, een onafhankelijke rechterlijke macht, corruptiebestrijding, governance en toezicht, met inbegrip van transparante, verantwoordingsplichtige, doeltreffende en inclusieve instellingen op alle niveaus;

(b) aanpakken van irreguliere migratie en gedwongen ontheemding; verminderen van de zwakke plekken op het gebied van migratie, met inbegrip van maatregelen om slachtoffers van uitbuiting en misbruik te beschermen; intensiveren van de samenwerking op het gebied van geïntegreerd grensbeheer;

(c) ondersteunen van ontwikkelingsgerichte oplossingen voor gedwongen ontheemden, intern ontheemden en hun gastgemeenschappen;

(d) bestrijden van alle vormen van geweld, georganiseerde misdaad, mensenhandel, drugshandel, smokkelen en het witwassen van geld.

(5) **Bevorderen van sociale cohesie, terugdringen van ongelijkheid en bevorderen van menselijke ontwikkeling**

(a) Ondersteunen van de vaststelling en doeltreffende uitvoering van overheidsbeleid om ongelijkheden terug te dringen, en een geïntegreerde aanpak van governance en sociaal beleid;

b) verbeteren van de toegang van allen tot basisbehoeften en -diensten; ondersteunen van de versterking van het onderwijs;

(c) bevorderen, beschermen en verwezenlijken van de rechten van kwetsbare groepen en bevorderen van gendergelijkheid; versterken van de capaciteit voor genderresponsieve beleidsvorming;

(d) verdiepen van de dialoog met partnerlanden, regionale en internationale organisaties, de particuliere sector en maatschappelijke organisaties over sociale cohesie en de bestrijding van ongelijkheid;

(e) ondersteunen van de versterking van de gezondheidsstelsels, betere toegang tot en betere kwaliteit en veerkracht van de gezondheidsdiensten.

(6) **Versterken van partnerschappen**

(a) Overleggen met belanghebbenden in geïndustrialiseerde en meer gevorderde ontwikkelingslanden en via publieksdiplomatie;

(b) versterken van regionale, subregionale en interregionale samenwerking.

XII. HET CARIBISCH GEBIED

(1) **Versterken van de klimaatbestendigheid en weerbaarheid ten aanzien van rampen, met inbegrip van de groene transitie**

(a) Ondersteunen van de aanpassing aan en beperking van de klimaatverandering en rampenparaatheid en -risicovermindering;

(b) bevorderen van milieubescherming en -beheer, alsook bevorderen van duurzame, multifunctioneel beheerde ecosystemen in het kader van de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid;

(c) versterken van duurzame voedselsystemen;

(d) ondersteunen van de transitie naar groene energie, de circulaire economie, de strijd tegen verontreiniging en de opbouw van veerkracht.

(2) **Bevorderen van duurzame groei en werkgelegenheid**

(a) Ondersteunen van economische diversifiëring en slimme specialisatie; ondersteunen van de digitale economie en digitale connectiviteit;

(b) de nadruk leggen op nieuwe drijvende krachten voor groei, waaronder de groene/blauwe/circulaire economie, duurzaam toerisme en de digitale transformatie; bevorderen van de ontwikkeling van duurzame productie- en waardeketens;

(c) ondersteunen van de toegang tot financiering, sociale inclusie, de ontwikkeling van de particuliere sector, de handel tussen bedrijven, het beroepsonderwijs en de ontwikkeling van vaardigheden.

(3) **Ondersteunen van regionale integratie, handel en transnationale samenwerking**

(a) Ondersteunen van economische integratie en de uitvoering van de economische partnerschapsovereenkomst;

(b) ondersteunen van institutionele opbouw en culturele uitwisselingen, ook met de landen en gebieden van het Caribisch gebied in ruimere zin.

(4) **Versterken van governance, vrede, veiligheid en menselijke ontwikkeling**

(a) Versterken van governance, vrede, democratie, het maatschappelijk middenveld, de bestrijding van ongelijkheden, en de veiligheid van burgers;

(b) bestrijden van illegale handel, illegale financiering en georganiseerde misdaad; versterken van het grensbeheer, rechtsomlegging en de preventie van criminaliteit;

(c) ondersteunen van maatregelen voor sociale cohesie en beschermingskaders, met inbegrip van betere toegang tot en betere kwaliteit en veerkracht van de gezondheidsdiensten;

(d) bevorderen van internationale normen voor bestuur en overheidsfinanciën.

(5) **Ondersteunen van mensenrechten en gendergelijkheid**

(a) Bevorderen en beschermen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden;

(b) bevorderen van gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen.